

FŐVÁROSI BÍRÓSÁG
BÜNTETŐ KOLLÉGIUMVEZETŐ
2006.El.II.C.6/8. szám

A titkos adatszerzés és információgyűjtés eredményének felhasználása
(a 2006. július 1-től hatályos Be. alapján)

A 2006. évi LI. törvény 2006. július 1-vel megváltoztatta a Be. titkos adatszerzés és információgyűjtés eredményének felhasználására vonatkozó szabályait.

A jogszabály módosítását megelőzően is egyértelmű volt, hogy a titkos adatszerzés eredményét – az ügyész döntésétől függően – bizonyítékként lehetett értékelni *abban a büntetőeljárársban*, amelyben a bíróság a felderítés e módját engedélyezte. Ebben az esetben ugyanis már az engedélyezéskor folyamatban volt egy büntetőeljárás, a beszerzett bizonyítékok pedig magához a konkrét eljáráshoz kapcsolódtak.

A jogalkalmazás során nehézséget jelentett a – módosítást megelőző – Be. 206.§ (3) bekezdés b./ pontjának értelmezése. A bíróság ugyanis e rendelkezés alapján – ügyészi indítványra – titkos *információgyűjtés* (melynek engedélyezésekor és végrehajtásakor még nem volt folyamatban büntetőeljárás) vagy *más* büntetőeljárásban engedélyezett titkos adatszerzés során beszerzett bizonyítékokat csak akkor használhatott fel, ha a felhasználás célja megegyezett a titkos adatszerzés vagy információgyűjtés *eredeti céljával*. Több esetben fordultak elő ellentétes bírói döntések attól függően, hogy a célhoz kötöttség elvét az eljáró tanácsok a történeti, avagy a pontos törvényi tényállásból kiindulva határozták-e meg.

A Fővárosi Bíróság **14.B.476/2003/12.** számú ítéletében a következő jogi jogfejtés szerepel:

„A Be. 76.§ /2/ bekezdése általános szabályként lehetővé teszi a büntetőeljárásban azon okiratok felhasználását, amelyeket valamely hatóság – jogszabályban meghatározott feladatainak teljesítése során a hatáskörében eljárva a büntetőeljárás megindítása előtt készített, illetőleg beszerzett. Ez a lehetőség azonban a titkos információgyűjtésről készült okiratok esetében csak szűkebb keretek között áll fenn. A büntetőeljárásról szóló törvény szigorú és alapvetően a célhoz kötöttséget szem előtt tartó korlátok között biztosítja, hogy a titkos információgyűjtés eredménye a büntetőeljárás során felhasználható legyen.

A Be. 206.§ /3/ bekezdése rögzíti, hogy a titkos adatszerzés eredménye más büntetőeljárásban, a bírói, illetőleg az igazságügy-miniszter engedélyéhez kötött titkos információgyűjtés eredménye a büntetőeljárásban az általános szabályok szerint (76.§ /2/ bekezdés) is csak akkor használható fel, a.) ha a Be. 201.§-ban meghatározott feltételek a büntetőeljárás, illetőleg a másik büntetőeljárás esetében is fennállnak, és b.) a felhasználás célja megegyezik a titkos adatszerzés vagy titkos információgyűjtés eredeti céljával.

A fent kifejtettekre figyelemmel tehát, ha a titkos információgyűjtés eredeti céljai eltérnek a titkos adatszerzés büntetőeljárásai céljaitól akkor a korábban megkezdett titkos információgyűjtést a nyomozás során már csak a titkos adatszerzésre vonatkozó rendelkezések szerint lehet folytatni. Erre tekintettel a titkos információgyűjtésnek csak azon eredeti céljai egyezhetnek meg a büntetőeljárásban való felhasználás céljaival, amely célok megfélemlíthetők a titkos adatszerzés céljaival. A Be. 201.§ /1/ bekezdése szerint pedig „titkos adatszerzésnek akkor van helye, ha az eljárás a.) ötévi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő szándékos továbbá b.) országhatáron átnyúló bűnözéssel kapcsolatos, c.) kiskorú ellen irányuló, d.) sorozatban vagy szervezett elkövetéssel megvalósuló (ideértve az üzletszerűen, bűnszövetségben vagy bűnszervezetben történő elkövetést is), e.) kábítószerrel vagy kábítószernek minősülő anyaggal kapcsolatos, f.) pénz – vagy értékpapír-hamisítással kapcsolatos, g.) fegyveresen elkövetett, bűncselekmény vagy ilyen bűncselekmény kísérletének, illetőleg előkészületének a gyanúja miatt folyik.

A bíróság megítélése szerint a titkos információgyűjtés az 1995. évi CXXV. törvény 5.§ e.) pontjában meghatározott feladat végrehajtása céljából jogszerűen történt. Az ott megjelölt cél azonban nem feleltethető meg a Be. 201.§ /1/ bekezdésében foglalt rendelkezéseknek már pedig a titkos adatszerzés vagy titkos információgyűjtés eredménye a Be. 206.§ /3/ bekezdése alapján mint fentebb utalt rá a bíróság csak akkor használható fel, ha a Be. 201.§-ban meghatározott feltételek a büntetőeljárás, illetőleg a másik büntetőeljárás esetében is fennállnak és a felhasználás célja megegyezik a titkos adatszerzés vagy titkos információgyűjtés eredeti céljával. Ezért a titkos információgyűjtés eredményét az eljárás során nem lehetett felhasználni, azt a bíróság a fent kifejtettekre tekintettel a bizonyítékok köréből kirekesztette.”

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság érvelését elfogadta.

Ezzel ellentétes álláspontra helyezkedett a Fővárosi Bíróság másodfokú tanácsa a **25.Bf.7988/2005/7.** számú határozatában:

„A másodfokú bíróság szerint nem tartható az a nézet, hogy a fenti módon (*titkos információgyűjtés*) beszerzett adatok kizárólag annak a bűncselekménynek a bizonyítására használhatók fel, amelyre az engedély szoros értelemben szólt. E logika és értelmezés adott esetben oda vezetne, hogy pl. egy véletlenszerűen megváltozó elkövetési magatartás (pl. rablás büntette helyett csoportosan és fegyveresen elkövetett rablás büntette, vagy pl. zsarolás büntetettének átfordulása emberöléssé) érvénytelenítené a korábbi jogszerűen lefolytatott információgyűjtés minden eredményét.

A személyhez kötöttség vizsgálata nem egyszerűsíthető le a névazonosság ellenőrzésére. Az engedélyezett titkosszolgálati eszköz az I. r. vádlott mobiltelefonján történt közlés tartalmának megismerésére és technikai eszköz segítségével történő rögzítésére vonatkozott. Ebbe a közlésbe értelemszerűen beletartoznak a másik (hívó vagy hívott) fél által elmondottak, tehát a másik által kezdeményezett, a célszemély felé irányuló hívás is. Ilyen körülmények között szükségképpen, a dolog természeténél fogva a megfigyelés érintettje lehet olyan személy is, akinek feltűnése eshetőleges, éppen ezért fogalmilag kizárt, hogy ő is az engedélyezett közelemben legyen.

A másodfokú bíróság megítélése szerint a titkos információgyűjtések során keletkezett bizonyítékok abban a körben használhatók fel, amelyre az engedély megadására vonatkozó indítvány, illetve maga az engedély vonatkozott. Ennek eldöntése pedig bírói mérlegelés

kérdése. Már csak ezért is helyesen járt el a kerületi bíróság, amikor a kérdéses bizonyítékokat nem vetette el érdemi vizsgálat nélkül. Csak ekkor volt ugyanis abban a helyzetben, hogy a fenti kérdésekben állást foglalhasson.”

-x-x-x-

A 2006. július 1. után hatályos Be. a korábbinál logikusabban rendezi a felhasználásra vonatkozó szabályokat, külön választva a titkos adatszerzés (Be. 206.§) és titkos információgyűjtés (Be. 206/A.§) felhasználásának módját.

A módosítás egyik oka az, hogy a hatályos Be. 201. § (2) bekezdése, amely az ügyész által végzett nyomozás esetén bármely bűncselekmény miatt engedélyezte a titkos adatszerzést, sértette a szükségesség és arányosság alkotmányos követelményét. Az új rendelkezés a 201. § (2) bekezdés a./ b./ c./ d./ e./ pontjaiban konkrétan meghatározza, hogy mely bűncselekmények esetén van lehetőség az (1) bekezdésen túl a titkos adatszerzés engedélyezésének. (Ezek a Be. 29. §, illetve a 474. § alapján a kizárólagos ügyészségi hatáskörbe tartozó bűncselekmények.)

Jelentős változást jelent, hogy a titkos adatszerzés eredményének felhasználását más büntetőeljárásban, más bűncselekményre, illetve más személlyel szemben is lehetővé teszi a jogalkotó. Az Alkotmánybíróság döntése nyomán kialakult jogértelmezéssel és gyakorlattal szemben lehetőséget teremt „a készletre gyűjtésre”, ha az a Be. 201. §-ban felsorolt bűncselekményekre vonatkozik. A felhasználás feltétele, hogy az illetékes hatóság a feljelentést megtegye.

A jogalkotó azért változtatta meg a hatályos rendelkezéseket, mert azok ellentétesek voltak a szaktörvényekkel, nem hozták összhangba a bűnüldözési érdeket a személyes adatok védelmének kötelezettségével, illetve a magántitkokhoz való joggal. Az intézmények biztonsági védelme során beszerzett bizonyítékok a célazonosság hiánya miatt nem minősültek törvényes bizonyítási eszköznek, tehát nem lehetett felhasználni. Ezen változtat a 2006. július 1-jén hatályba lépő törvény, két külön szakaszban, a Be. 206. §-ban, és a 206/A. §-ban rendezve a titkos adatszerzés, illetve a titkos információgyűjtés során beszerzett bizonyítékok felhasználhatóságát.

A titkos módszerek három csoportját lehet megkülönböztetni:

- a Be. alapján folytatott titkos adatszerzés során szerzett bizonyítékok (Be. 206. §)
- Rendőrség, a Vám- és Pénzügyőrség, a Határőrség, a Nemzetbiztonsági Hivatal, és a Katonai Biztonsági Hivatal által **bűnüldözési célból** bírói engedéllyel folytatott titkos információgyűjtés során keletkezett bizonyítékok (Be. 206/A. § (1)-(3) bekezdés)
- A Nemzetbiztonsági Törvény felhatalmazása alapján a Nemzetbiztonsági Szolgálatok által folytatott titkos információgyűjtés eredményeként szerzett bizonyítékok (206/A. § (4)-(5) bekezdése.

Természetesen valamennyi esetben figyelembe kell venni a Be. 76. §-ában a büntetőeljárás előtt beszerzett bizonyítékok felhasználására, valamint a Be. 77. §-ban a bizonyítás törvényességére vonatkozó általános szabályokat.

A titkos információgyűjtés során beszerzett bizonyítékok felhasználhatósága kérdésében a Be. 206/A. § (6) bekezdése alapján ügyészi indítványra a nyomozási bíró dönt.

Összefoglalva: a Be. 206/A. §-ban a titkos információgyűjtés során keletkezett bizonyítékok felhasználhatóságát azt mondhatjuk, hogy az (1)-(3) bekezdésekben feltétel, hogy a bűncselekmény szerepeljen a Be. 201. § felsorolásában. A bűnüldözési célból elrendelt információgyűjtésnél a felhasználhatóságot csak a feljelentés megtételéhez köti.

A (4) és (5) bekezdés további korlátot állít, mert nemcsak a bűncselekmény köre, a feljelentés megtétele a felhasználhatóság feltétele, hanem azt is kimondja, hogy a nem bűnüldözési célból beszerzett bizonyíték csak az adott személlyel szemben használható fel.

Hiányt pótol a Be. 206/A. § (7) bekezdése, amely végre szabályozza az igazolás kiadását, az igazolás tartalmi kellékeit. Fontos, hogy nem az információgyűjtés eredményéről, hanem annak tényéről kell a megyei bíróság elnökének az igazolást kiadnia, amelynek tartalmaznia kell az engedélyezésre vonatkozó előterjesztést, illetve az engedély kereteit.

(Vélhető, hogy ezzel a rendelkezéssel kapcsolatban a gyakorlat során még számos probléma merül fel.)

1. Titkos adatszerzés

A 206.§ (3), (4) és (5) bekezdéseit összevetve megállapítható, hogy a jogszabály egyrészt az engedélyben meghatározott bűncselekmény, másrészt az abban szereplő személy (érintett) alapján határozza meg a felhasználás lehetőségeit.

Az érintett oldaláról kiindulva – az engedélyben meghatározott bűncselekményen túl – a titkos adatszerzés eredményeit más bűncselekmény bizonyítására is fel lehet használni, *kizárólag az adott személyt érintően*, és csak abban az esetben, ha a titkos adatszerzés engedélyezésének általános feltételei (Be. 201.§) e bűncselekmény vonatkozásában is fennállnának egyébként.

A 206.§ (5) bekezdése értelmében az adatszerzés eredménye *minden elkövetővel szemben* felhasználható, de *kizárólag annak a bűncselekménynek* a bizonyítására, amely miatt a bíróság a titkos adatszerzést engedélyezte.

E ponton ismét ki kell térni a „bűncselekmény” kifejezés értelmezésére. Egyre kevésbé látszik elfogadhatónak az az álláspont, amely szerint a jogszabály e rendelkezése alatt a Btk. Különös Részében meghatározott pontos minősítést kell érteni. Ebből az következne, hogy amennyiben az adatszerzés engedélye egy adott bűncselekmény alapesetére vonatkozik, és az engedélyben szereplő érintettel együtt más személy minősített esetet valósít meg, utóbbi vonatkozásában az adatszerzés eredménye nem lenne felhasználható.

Álláspontom szerint a fentebb hivatkozott határozat okfejtése elfogadható, alkalmazható a továbbiakban is. Nem a konkrét minősítést kell tehát vizsgálni, hanem sokkal inkább a történeti tényállásból (bírói engedély, alapos gyanú tárgya, vádirat) kell kiindulni.

2. Titkos információgyűjtés

A titkos információgyűjtés eredménye felhasználásának két általános feltétele van:

- fennállnak a bizonyítani kívánt bűncselekmény tekintetében a titkos adatszerzés engedélyezésének a Be. 201.§-ban meghatározott feltételei;
- az információ megszerzését követően az információgyűjtést végző szerv a feljelentési kötelezettségének haladéktalanul eleget tesz.

A továbbiakban a jogszabály a titkos *információgyűjtés* eredményének felhasználását hasonlóan szabályozza a titkos adatszerzés felhasználásához. Az érintett személy

vonatkozásában tehát az eredmények bármely bűncselekmény bizonyítására felhasználhatók, ha a titkos adatszerzés feltételei egyébként e bűncselekmény tekintetében fennállnának.

A cselekmény oldaláról megközelítve: ebben az esetben is felhasználhatóak a beszerzett bizonyítékok minden elkövetővel szemben, de kizárólag annak a bűncselekménynek a vonatkozásában, amely az engedélyben szerepel.

A módosított Be. 206/A.§ (4) és (5) bekezdése külön rendelkezik a nem bűnüldözési célból folytatott titkos információgyűjtés eredményének felhasználásáról. Erre az esetre is vonatkoznak az általános feltételek: nevezetesen a Be. 201.§-ban foglalt feltételeknek való megfelelés, másrészt a feljelentési kötelezettség haladéktalan teljesítése.

A nem bűnüldözési célból folytatott titkos információgyűjtés eredményét azonban kizárólag az engedélyben *megjelölt személy bűncselekményének* bizonyítására lehet használni. Más bűncselekmény vonatkozásában, és az érintetten kívül más személlyel szemben tehát a beszerzett adatok nem értékelhetők bizonyítékként.

Budapest, 2006. június hó 6. napja

Dr. Frech Ágnes